

§ 8**Remiss Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer 2021-2025**

Svar på remiss från Kommunstyrelsen dnr KS 2020/924
BRO 2020/363

Beslut

Bromma stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning av ärendet

Socialförvaltningen har tagit fram ett förslag till program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relation 2021-2025. Programmet beskriver hur stadens nämnder och bolag ska arbeta för att förebygga de olika typer av våld som omfattas av programmet och att ge stöd och skydd när det likväl sker. Förvaltningen ställer sig huvudsakligen positiv till föreslaget program.

Förslag till beslut

Johan Heinonen (S) och Lillemor Samuelsson (V) lämnade ett förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och konstaterade att nämnden ställde sig bakom förvaltningens förslag.

Reservation

Johan Heinonen (S) och Lillemor Samuelsson (V) reserverade sig till förmån för eget förslag till beslut:

"Delvis godkänna förvaltningens förslag till beslut och därutöver anförs följande:

Vi vill att Stockholm ska vara en stad som är fri från våld och diskriminering och som lever upp till de mänskliga rättigheterna. Vi vill göra vårt yttersta för att skapa ett Stockholm för alla. Det är positivt att i förslaget till program har fler målgrupper lyfts upp. Vi ställer oss bakom att staden ska stärka sitt arbete mot prostitution, människohandel och sexuellt våld. Genom att se beröringspunkter mellan de olika typerna av våld kan stadens arbete utvecklas och positiva synergieffekter kan uppstå.

Förslaget till program saknar några aspekter/delar som vi anser behöver tillföras för att programmet ska kunna användas ute i stadens verksamheter och inte hamna i skymundan. Därför föreslår vi att ärendet återremitteras för komplettering med följande perspektiv.

I beskrivningen av vilka olika typer av våld som omfattas av programmet under delen som rör våld i nära relationer nämns inte att merparten av de som utövar våld är män. Det är antagligen inte avsiktligt men konsekvensen blir att staden osynliggör ett grundläggande faktum.

Det är bra att stadens program följer samma struktur som den regionala strategin Operation Kvinnofrid. Målsättningarna i programmet är i stort samma mål som Operation Kvinnofrid har. Vilket vi inte har något att invända mot. Tvärtom, det är stärkande att olika nivåer i samhället och olika myndigheter arbetar för jämställdhet och utgår ifrån samma mål för att förebygga och bekämpa våldet. Det är därför problematiskt att man i utkastet till program har valt att ta bort eller byta ut viktiga begrepp utan någon förklaring. Till exempel har man valt att utesluta begreppet normkritisk i andra punkten under mål 1 trots att det lyfts i Operation Kvinnofrid. Det vedertagna begreppet normkritik har också bytts ut mot normmedvetenhet på sidan 28 när viktiga perspektiv lyfts. Begreppet normkritik används av akademi, myndigheter, Sveriges kommuner och regioner (SKR), civilsamhället och många flera. På jämställdhetsmyndighetens webbsida kan man läsa ”Normkritik handlar om att sätta fokus på makt. Det innebär bland annat att få syn på, och ifrågasätta, de normer som påverkar uppfattningar om vad som är ”normalt” och därmed oreflekterat uppfattas som önskvärt.” Normmedvetenhet fångar inte upp samma aspekter som normkritik och därför bör rätt begrepp användas.

Under mål 7 saknas en viktig punkt som återfinns i Operation Kvinnofrid. Punkten handlar om stadens verksamheter ska använda sig av evidens i val av arbetssätt och metoder. Vi anser att punkten ”Staden kvalitetssäkrar sina metoder och arbetssätt med stöd av forskning.” ska föras in under mål 7.

I utkastet till program berörs särskilt utsatta/sårbara grupper i förbifarten. Nämnden har vid flertal tillfälle mottagit rapporter från bland annat socialinspektörerna som visar att staden inte fullföljer sitt ansvar gentemot våldsutsatta som tillhör särskilt utsatta grupper. Under rubriken programmets målgrupper behöver de sårbara grupperna och faktorerna bakom lyftas in tydligare för att öka kunskap bland stadens personal och för att utveckla och ge rätt stöd till den som behöver det. Exempel på faktorer som gör att grupper är särskilt utsatta/sårbara är; att ha en eller funktionsnedsättningar,

att vara äldre, att leva i missbruk, att vara homo- eller bisexuell, transperson eller queer och att ha utländsk bakgrund. Utöver att tydliggöra målgrupperna behöver programmet aktiviteter som redogör för vad staden avser att göra för att nå och utveckla stödet till särskilt utsatta grupper.

Vidare saknar vi bostadsfrågan i programmet trots att det är en oerhört central del i arbetet mot våld. Vi vet att många våldsutsatta stannar kvar i relationerna för att de saknar möjlighet att flytta till ett annat boende. Bostadsbristen i Stockholm måste mötas med byggande av fler hyresrätter med överkomliga hyror för att underlätta för våldsutsatta att frigöra sig från destruktiva och våldsamma relationer. Staden behöver också få fram fler genomgångsbostäder till SHIS. Beklagligt nog har majoriteten bromsat de allmännyttiga bostadsbolagens byggande av hyresrätter, Stockholmshus och genomgångsbostäder. Att adressera bostadsfrågan genom att erbjuda de som utövar våld i nära relationer eller hedersrelaterat våld och förtryck tillfälligt boende är inte bara förkastligt utan också anmärkningsvärt. Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld är brott som inte ska premieras. Stadsdelsnämnderna ska inte erbjuda våldsutövare tillfälliga boenden. Aktiviteten måste omgående strykas. Staden behöver däremot fokusera på att utveckla insatser och arbetssätt som både kan fånga upp och få framförallt unga män att sluta bruka våld både mot en partner och att köpa sex.

Fler av aktiviteterna som lyfts är alltför detaljerade vilket går stick i sträv med stadens andra program. Flertalet av aktiviteterna kan strykas till förmån för att låta nämnderna själva besluta vilka aktiviteter som är aktuella för deras verksamheter. På så sätt behöver nämnderna också tänka genom vad de behöver göra inom sina verksamhetsområden för att målen ska uppnås. Att politiken ska besluta om vilka kurser som ska spridas, vilka projekt som ska genomföras eller vilka utvärderingar som ska följas är en alltför detaljerad styrning.

Aktiviteterna och indikatorerna behöver gås genom och tydliggöras för att inte missförstånd ska ske. Till exempel står det under mål 5, under indikatorer ”Andel personer av dem som polisanmält våldet och har kontakt med RVC som fått stöd under rättsprocessen.(Stadsdelsnämnderna)” Frågan som uppstår är om det är våldsutsatta som har polisanmält som ska få stöd under rättsprocessen eller kan det vara våldsutövare som kan få stöd under rättsprocessen från stadsdelen. På samma sätt kan frågan ställas kring aktiviteterna där det endast står att Stödcentrum och Relationsvåldscentrum ska erbjuda stöd under rättsprocessen utan att klargöra till vem. Det är oerhört viktigt att det klargörs i programmet att stödet under rättsprocessen erbjuds till våldsutsatta och inte våldsutövare.

I framtagandet av programmet har ett flertal föreningar involverats som arbetar med de här frågorna. Det är bra. Civilsamhällets kunskaper och insatser är ovärderliga i stödet till våldsutsatta och för arbetet att Stockholm ska vara en stad som är fri från våld. Därför hade det varit önskvärt att civilsamhället hade fått ett större utrymme i programmet. Till exempel har kvinnojourerna under lång tid varit en kunskapsbank och pådrivande opinionsbildande för att få upp frågorna om mäns våld mot kvinnor på dagordningen. De gör också dagligen ett enormt viktigt arbete för att se till att skydda kvinnor och deras barn. Staden måste därför se till att kvinnojourerna får stabilare och mer långsiktig finansiering. Under förra mandatperioden införde vi möjligheten att skriva avtal med ideella kvinnojourer genom så kallat idéburet offentligt partnerskap (IOP). Genom att teckna flera IOP kan fler kvinnojourers framtid säkras.

I programmet saknas skrivningar som rör privata utförare inom välfärdsverksamheterna. Programmet behöver därför kompletteras så att de privata utförare som verkar inom exempelvis LSS-verksamhet, äldreomsorg och skola lyfts. Att inte involvera till exempel de fristående skolorna innebär att målsättningen om att det våldsförbyggande arbetet kommer att halta eftersom en stor del av barn och unga inte nås.

Vi saknar även skrivningar om kränkningar, hot och brott som sker via nätet. Här hade programmet stärkts av att lyfta den problematiken men också vilka möjligheter som finns när staden kan nå fler genom internet.

Med utgångspunkt i Barnkonventionen bör staden fortsätta arbeta för att utveckla familjerätten samt sätta insatser för att barn inte ska behöva lämnas till umgänge med en våldsutövande förälder. Barnets bästa måste alltid stå i centrum.

Rätt kunskap kan vara avgörande för att den som är utsatt kan få den hjälp som hen har rätt till. Det är viktigt att medel avsätts för att implementera programmet men även för att verksamheterna ska kunna genomföra kompetenshöjande insatser.

Slutligen tror vi att programmet eventuellt kunde tjäna på att delas upp i två program. Där det ena programmet lyfter våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Medan det andra programmet fokuserar på prostitution, människohandel för sexuella ändamål och sexuellt våld oberoende relation. Som programmet är upplagt nu oroar vi oss för att delarna som rör det sist nämnda kan hamna i skymundan. Frågor som rör våld i nära relationer och människohandel är olika saker även om det är mäns våld mot kvinnor som är den gemensamma nämnaren."

Särskilt uttalande

Johan Paccamonti (M), Hanna Wistrand (L), Karl Persson (MP) och Adrian Nordén (C) lämnade ett särskilt uttalande som Johan Heinonen (S) och Lillemor Samuelsson (V) anslöt sig till:

"Vi ställer oss bakom förvaltningens tjänsteutlåtande. Utöver det vill vi lyfta upp de synpunkter som förts fram av pensionärsrådet och rådet för funktionshinderfrågor.

Pensionärsrådets vill anför:

Stockholms stads tidigare program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck har reviderats av Socialnämnden och omfattar nu även prostitution, människohandel och sexuellt våld oberoende av relation. Då programmet ska utgöra ett stöd för ett strukturerat, kontinuerligt och långsiktigt arbete i stadens nämnder och bolag är det av stor betydelse att det sprids och implementeras på ett effektivt sätt så att det blir ett levande dokument i stadens verksamheter.

När det gäller innehållet i programmet ser KPR som sin främsta uppgift att undersöka/ granska om äldreperspektivet kommer till uttryck på ett tydligt sätt i programmets olika delar. Det kan konstateras att begreppet äldre förekommer på ett flertal ställen i programmet. Så nämns inledningsvis att äldre utgör en av målgrupperna förutom barn, unga och vuxna. Beskrivningen av äldre är dock inte lika utförlig som av övriga målgrupper, varför vissa uppgifter bör framföras.

Äldre, som består av personer över 65 år, är inte en homogen grupp. Den ökar i storlek såväl när det gäller yngre äldre under 80 år som äldre över 80 år. Med hänsyn till det stora åldersspannet och till att äldre i många fall lever under olika sociala och ekonomiska förhållanden är det av stor vikt att det finns kunskaper och erfarenheter som kan läggas till grund för olika insatser och åtgärder.

Äldre som utsätts för våld av olika slag är särskilt sårbara då de ofta drar sig för att söka hjälp eller anmäla övergrepp som de varit utsatta för. Orsakerna kan vara känslor av skam och/eller skuld samt oro och rädsla för ekonomiska och sociala konsekvenser. I vissa fall kan äldre även ha funktionsnedsättningar bland annat i form av olika demenssjukdomar, vara hemlösa eller vara utrikesfödda, vilket kan medföra att sårbarheten blir än högre.

Förekomsten av våld i olika sammanhang när det gäller äldre är ett dolt samhällsproblem då mörkertalet är stort. Staden har enligt uppgift begränsad tillgång till egen statistik, varför den tillgängliga statistiken inte utgör någon tillförlitlig information om våldets

omfattning. Förhoppningsvis kommer utvecklingsarbetet som pågår beträffande stadens verksamhetssystem leda till att statistiken blir tillgänglig och användbar.

Under rubriken Hur många är utsatta? (sid 13) bör äldre behandlas i ett eget stycke och den statistik som finns i sammanhanget klargöras.

Under rubriken Våldets konsekvenser (sid 14-15) anser KPR att målgrupperna bör skildras var och en för sig för att konsekvenserna ska bli tydligare inte minst beträffande äldre.

Beträffande mål 1 (sid 20) saknas uppgifter om konkreta aktiviteter när det gäller våldsförebyggande insatser i stadens regi. Under rubriken förebyggande (sid 29) talas om olika slag av prevention. I detta sammanhang nämns endast träffpunkter för äldre som en skyddsfaktor.

KPR anser slutligen att det fortsättningsvis behövs såväl fördjupad kunskaps- och kompetensutveckling som metodutveckling för alla som arbetar med frågor om olika former av våld inte minst när de rör äldre.

Ett utökat samarbete mellan kommun, region, ideella organisationer och privata aktörer skulle bidra till en utveckling av arbetet för att motverka våld när det gäller äldre.

Vidare vill rådet för funktionshinderfrågor anföra:

Rådet vill framhålla att funktionshinderperspektivet saknas i programmet. Personer med funktionsnedsättning inkluderas inte i programmets målgrupper. Rådet anser att funktionshinderperspektivet behöver framkomma tydligare genomgående i programmet. Rådet vill lyfta frågan hur kontrollen genomförs på boenden för personer med funktionsnedsättning för att tillförsäkra en trygg miljö för de boende, exempelvis så att de inte utsätts för olika former av våld. Frågan om hur verksamheterna kvalitetssäkras läggs till åtgärdslista."

Handlingar i ärendet

- 346435 Remiss av Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella tjänster samt sexuellt våld oberoende relationer

- BRO 2020/363-1.1 Bilaga Stockholms stads program mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution
- BRO 2020/363-1.2 Bilaga Socialnämnden protokollsutdrag
- BRO 2020/363-1.3 Bilaga Analys våld i nära relationer
- BRO 2020/363-1.4 Bilaga Socialförvaltningens tjänsteutlåtande

Signerat av

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
JOHAN,ANDREASSON	2020-11-27
LILLEMOR,SAMUELSSON	2020-11-27